

Sygn. akt: III AUa 1665/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka (spr.)

Sędziowie: SSA Mirosław Godlewski

SSO del. Magdalena Marczyńska

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2013 r. w Łodzi

sprawy **M. Z.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddziałowi w Ł.**

o emeryturę,

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 26 września 2012 r., sygn. akt: VIII U 2580/12,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1665/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 maja 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił M. Z. prawa do emerytury, ponieważ wnioskodawca nie udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 września 2012 roku Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach i rozważaniach:

M. Z. urodził się w dniu (...)r. Z zawodu jest spawaczem. Kurs podstawowy spawacza elektrycznego ukończył 22 maja 1975r. W okresie 15 października 1971 r. do 23 listopada 1995 r. wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy. Przed podjęciem służby wojskowej pracował jako robotnik. Po zakończeniu służby wojskowej powrócił do pracy w (...) od dnia 3 stycznia 1973 r. Wykonywał prace betoniarza. ZUS uznał za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach okres zatrudnienia na stanowisku betoniarza od 3 stycznia 1973 r. do 30 kwietnia 1981 r. Od dnia 1 maja 1981 r. podjął pracę na stanowisku spawacza, które to czynności - spawanie - zajmowały wnioskodawcy około 4 do 5 godzin dziennie. Wykonywał także prace na budowach polegające na montażu konstrukcji żelbetowej od podstaw, od podłoża; wnioskodawca stawiał rusztowania i wykonywał spawanie elektryczne konstrukcji stalowych, wykonywał konstrukcje nadproży, choć niewiele Wykonywał

montaże konstrukcji na wysokościach do 15 metrów; było to jedno z zadań, które wykonywał. Wykonywał także inne czynności, oprócz spawania, co znalazło odzwierciedlenie w angażach : od dnia 1 marca 1981 - spawacz, od 1 marca 1985 r. - powierzono wnioskodawcy stanowisko murarza, od 1 kwietnia 1986 r. - betoniarza, od 1 lipca 1986 r. - monter spawacza, od 1 stycznia 1986 r. - betoniarza, od 1 stycznia 1988 r. - spawacza- montażysty. Przed tym etapem pracy - Komisja kwalifikacyjna oceniała jego umiejętności praktycznego wykonywania zawodu poddając kontroli wykonywanie czynności polegających na montażu konstrukcji żelbetowych budynku socjalno-magazynowego, montażu lekkiej obudowy z płyt, montażu konstrukcji stalowej - wrót, co zostało przedstawione w protokole kwalifikacyjnym z dnia 21 kwietnia 1981 r. Wnioskodawca od 1981 r. nie wykonywał prac murarza, prac zbrojarskich . Od 1980 r. nie wykonywał prac betoniarza. Załączona do akt - dokumentacja płacowa nie wskazuje, aby wnioskodawca otrzymywał dodatek za prace w szczególnych warunkach. W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd pierwszej instancji, powołując się na art. 32 oraz 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, uznał dowołanie M. Z. za bezzasadne. Sąd Okręgowy uznał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na stwierdzenie, że wnioskodawca w okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Ł. w okresie od 1 maja 1981 roku do 23 listopada 1995 roku, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, świadczył pracę w szczególnych warunkach jako spawacz. Sąd podkreślił, że z materiału dowodowego sprawy wynika, że pracując na stanowisku spawacza M. Z. wykonywał także prace na budowach polegające na montażu konstrukcji żelbetowej od podstaw. Wnioskodawca stawiał rusztowania i wykonywał spawanie elektryczne konstrukcji stalowych, niekiedy wykonywał konstrukcje nadproży. Tym samym uprawniony jest wniosek, że w trakcie zatrudnienia u wyżej wymienionego pracodawcy ubezpieczony w spornym okresie nie wykonywał, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, prac przy spawaniu. Powyższe potwierdzili w swych zeznaniach świadkowie w osobach A. G. oraz W. K.. Co więcej okoliczność powyższą potwierdził także w swych zeznaniach wnioskodawca, który zeznał, że czynności spawalnicze zajmowały mu około 5-6 godzin dziennie, natomiast w pozostałym zakresie zajmował się montażem. Sąd pierwszej instancji zwrócił uwagę, że świadectwo pracy w warunkach szczególnych nie jest dokumentem urzędowym i może być weryfikowane za pomocą innych środków dowodowych. W okolicznościach niniejszej sprawy za pomocą zeznań świadków, jak i samego wnioskodawcy, ustalono, że w spornym okresie wnioskodawca nie wykonywał, stale i w pełnym wymiarze czasu, prac przy spawaniu.

Powyższy wyrok zaskarżył M. Z. w całości, zarzucając mu:

- naruszenie prawa materialnego to jest art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4.1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, iż wnioskodawca nie wykazał wymaganego 15-letniego okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych;
- naruszenie prawa procesowego w postaci art. 233 k.p.c poprzez dowolną a nie swobodną ocenę materiału dowodowego, co doprowadziło do błędnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego, a także nie wyjaśnienia wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie M. Z. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że zeznania przesłuchanych świadków są krótkie i lakoniczne, nie oddają charakteru pracy wnioskodawcy, a także samych świadków. Sąd nie wyjaśnił, na czym polegały prace montażowe, pomimo, że z zeznań wnioskodawcy i świadków wynika, że były immanentnie związane z pracami spawalniczymi. Doprowadziło to w konsekwencji do błędnych wniosków, że wnioskodawca nie wykonywał w pełnym wymiarze prac zaliczonych do warunków szczególnych i oddalenie odwołania.

W ocenie apelującego Sąd dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego postąpił tendencyjnie opierając swoje orzeczenie jedynie na dowodach niekorzystnych dla wnioskodawcy, negując jednocześnie dowody wskazujące na wykonywanie w spornym okresie pracy w warunkach szczególnych. Zdaniem apelującego Sąd nie spojrzął na sprawę wszechstronnie i nie uwzględnił realiów, w jakich działał pracodawca wnioskodawcy. (...) była bowiem przedsiębiorstwem budowlanym zajmującym się budową obiektów różnego rodzaju i zatrudniającym w związku z tym pracowników na różnych stanowiskach, do których przypisane były konkretne czynności do wykonania. Wnioskodawca w spornym okresie wykonywał, pomimo istnienia w aktach osobowych angaży na inne stanowiska, jedynie prace spawalnicze i takie czynności wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy. Prace montażowe były wykonywane na wysokości i związane były nierozzerwalnie z pracami spawalniczymi, co łącznie oznacza zaliczenie takich prac do warunków szczególnych.

Sąd Apelacyjny ustalił, co następuje:

Wnioskodawca w trakcie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Ł. w okresie od 1 maja 1981 roku do 23 listopada 1995 roku, poza czynnościami spawania, zajmował się także montażem płyt żelbetonowych od poziomu zero. Płyty te trzeba było ustawić na stropie, przy czym niektóre płyty wnioskodawca spawał, a niektóre z nich nie wymagały spawania i były tylko ustawiane przez ubezpieczonego. Wykonywał rusztowania. Zestawiał budynki z płyt-bloki. Montaż płyt wykonywany był w ramach brygady liczącej 5-6 osób i wszyscy robotnicy w brygadzie wykonywali te same prace, tj. montaż i spawanie. (zeznania wnioskodawcy M. Z. – płyta CD min. 00.00.55- 00.12.58 – k. 54.)

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja nie odnosi skutku, gdyż rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji odpowiada prawu.

Sąd Apelacyjny, po przeprowadzeniu uzupełniającego postępowania dowodowego, podziela stanowisko Sądu pierwszej instancji, że M. Z. w spornym okresie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Ł. w okresie od 1 maja 1981 roku do 23 listopada 1995 roku nie wykonywał, stale i w pełnym wymiarze czasu, pracy w warunkach szczególnych.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zmianami) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz,
- okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Z kolei w myśl § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, ze zmianami) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Niewątpliwie w załączniku do cytowanego wyżej rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w wykazie A dziale XIV punkcie 12, jako prace w warunkach szczególnych, wymienione są prace przy spawaniu i wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowowodorowym, zaś w dziale V pkt 5 – prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości.

Problem w sprawie sprowadza się więc do ustalenia czy wnioskodawca w wyżej wymienionym spornym okresie zatrudnienia wykonywał, stale i w pełnym wymiarze czasu, takie prace.

Analizując powyższe zagadnienie nie można tracić z pola widzenia faktu, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarabkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy odnosząc się do wykładni art. 32 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, należy podkreślić, że emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 ustawy przysługuje tylko ubezpieczonym będącym pracownikami, zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Wykazanie zatrudnienia w szczególnych warunkach wymaga zatem wcześniejszego udowodnienia samego faktu zatrudnienia, a następnie przekonującego uprawdopodobnienia, że zatrudnienie to wykazywało wszelkie cechy określone w § 2 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Niezbędne do stwierdzenia szczególnego charakteru zatrudnienia jest udowodnienie, że praca wykonywana była stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (por.: wyrok Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2013 roku, II UK 358/12, opubl. LEX nr 1331294).

Sąd Apelacyjny, po przeprowadzeniu uzupełniającego postępowania dowodowego, poprzez dopuszczenie dowodu z uzupełniających zeznań wnioskodawcy, podziela ustalenia Sądu Okręgowego, że M. Z. w trakcie spornego zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Ł. nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych. W pierwszej kolejności należy podkreślić, że podstawowym dokumentem poświadczającym staż pracy w warunkach szczególnych jest, wystawione przez uprawnionego pracodawcę lub jego następcę prawnego, świadectwo pracy w warunkach szczególnych. Niemniej jednak w judykaturze utrwalony jest pogląd, że sama treść świadectwa pracy nie przesądza jeszcze o uznaniu, iż wskazany w nim okres był okresem, w którym pracownik wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę stanowi jedynie domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast świadectwo traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (por.: wyroki Sądów Apelacyjnych: w Rzeszowie z 13 marca 2013 roku, III AUa 1267/12, Lex nr 1294845, w Gdańsku z 28 stycznia 2013 roku, III AUa 1263/12, Lex nr 1286489 oraz z 18 października 2012 roku, III AUa 1475/12, Lex nr 1236169).

Jak wynika z zeznań świadków w osobach A. G. oraz W. K., a także samego wnioskodawcy, ubezpieczony a w trakcie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w Ł., poza spawaniem, wykonywał także inne prace. Były to prace montażowe, na które składało się ustawianie płyt żelbetowych od poziomu zero wżwyż. M. Z. budował bloki z płyt żelbetowych, choć nie wszystkie, bo na B. (...) bloki nie były z takich płyt. W ramach prac montażowych stawiał rusztowania i wykonywał konstrukcje nadproży. Stawiał ramy pół metra pod ziemią. Czynności spawania zajmowały wnioskodawcy tylko 4-5 godzin dziennie. W pozostałym zaś zakresie ubezpieczony wykonywał czynności montażowe. Z powyższych zeznań, zarówno świadków, jak i wnioskodawcy M. Z., płynie więc stanowczy wniosek, że w trakcie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...), nie wykonywał on, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, prac polegających na spawaniu. Zatem wystawione świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych stwierdzające, że M. Z. wykonywał w okresie od 1 maja 1981r. do 23 listopada 1995r. prace przy spawaniu Wykaz A dział XIV poz. 12 pkt 1, nie odpowiada prawdzie. W rzeczywistości bowiem ubezpieczony nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prac przy spawaniu. Stąd też świadectwo to zostało skutecznie podważone w toku postępowania sądowego i nie mogło być podstawą do ustalenia wykonywania przez wnioskodawcę pracy w warunkach szczególnych

stale i pełnym wymiarze czasu pracy. Z pozostałego zaś materiału dowodnego, czyli zeznań świadków i wnioskodawcy wynika, że w pozostałym czasie pracy wnioskodawca nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych, bowiem prace te nie są wymienione w rozporządzeniu z 7 lutego 1983r. Nie można również zgodzić się z apelującym, który podnosi, że czynności montażowe stanowiły niezbędne uzupełnienie prac spawalniczych. W judykaturze utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Od tej reguły istnieją odstępstwa. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część (immanentną cechę) większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43). Drugie odstępstwo dotyczy przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny (por.: wyrok SA w Gdańsku z 24 stycznia 2013 roku, III AUa 1098/12, opubl. LEX nr 1280036). Z materiału dowodowego sprawy wynika, że dodatkowe czynności wnioskodawcy nie miały charakteru incydentalnego, gdyż zajmowały mu około 3-4 godzin dziennie, jak również nie stanowiły integralnej części prac spawalniczych. Czynności montażowe nie były bowiem związane w jakikolwiek sposób ze spawaniem. Wnioskodawca ustawiał płyty żelbetonowe od poziomu zero, konstrukcje od poziomu poniżej zera, wykonywał nadproża. Tym samym, wbrew twierdzeniu apelacji, czynności montażowe nie stanowiły immanentnej cechy prac spawalniczych. Nie można się również zgodzić z twierdzeniem apelacji, że sporny okres zatrudnienia skarżącego w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) można zakwalifikować według wykazu A działu V pkt 5 załącznika do rozporządzenia z 1983 roku, to jest jako prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości. Z zeznań wnioskodawcy wynika bowiem, że zajmował się montażem płyt żelbetonowych, a nie konstrukcji metalowych, a ponadto, że prace te wykonywane były od poziomu zero, a więc nie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na wysokości. Przepisy dotyczące prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, jako wyjątek od zasady nabywania prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, muszą być interpretowane ściśle. Tym samym skoro z wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia wynika, że pracą w warunkach szczególnych jest tylko montaż konstrukcji stalowych na wysokości, to brak jest jakichkolwiek podstaw, aby za pracę wykonywaną w warunkach szczególnych traktować pracę przy montażu płyt żelbetonowych i to na poziomie zero, skoro wnioskodawca budował bloki od podstaw. (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2012 r. II UK 166/11)

Konkludując, na mocy powołanych na wstępie przepisów art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1973 roku, Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, że M. Z. nie wykazał, że legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych w wymaganym normatywnie wymiarze 15 lat. Zatem ubezpieczony nie spełnił warunku niezbędnego do nabycia emerytury w obniżonym wieku.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny w Łodzi, działając na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację.